

Azınlıkça Dergisi

Sayı: 56- Nisan 2010

Agos - Nisan 2010

Herkül Millas

Yargının Türkiye’de tarafsız olmadığı bolca söylenmeye başlandı son haftalarda. Tabi karşı görüşte olanlar da (hâlâ) var! Bu tartışmaları ve doğan bilinci ben biraz hayretle ve (birazdan da fazla sayılabilecek) bir sevinçle izliyorum. Hayret, gecikmeden kaynaklanıyor. Biz azınlıklar – anlayacağınız bu yazıyı azınlık kimliğimle kaleme almış bulunuyorum – bu işleri çok erkenden öğreniriz. Yargı, adalet, hak, hukuk, savcı, temyiz, ifade, mahkeme, celp, karakol, karakol misafirperverliği, polis baskısı, şahit, yalancı şahit, iftira, gazez, gözdağı, sindirme gibi lafların ne anlama geldiğini biz küçük yaşta öğreniyoruz. Siyaset bilimi veya hukuk okuyarak değil tabi; çünkü bizim öğrendiğimiz işin teorisi değil pratiğidir, tatbikatıdır.

Bu son tartışmalardan anlaşılıyor ki çoğunluk bir şeyler öğrenmeye başlamış. Bir şeylerin falsolu olduğu, adaletin tarafgir olabileceği aklına gelmiş işte! Bu da işin sevindirici yanı. Çünkü onlar da (“onlar” çoğunluktur bu yazıda) işin aslını öğrenirlerse işler herhalde düzelebilir. İşler düzeline de artık sıra bize de gelir; yani azınlıklara da gelir demek istedim. Belki biz de biraz hukukun o teorik yanının nimetlerini yaşarız. Ama azınlıkların yargı konusundaki olgun ve akil yaklaşımına ne denli hayranlığım varsa, çoğunluğun öğrenme kapasitesine de bir o kadar güvenemiyorum. Nasıl güvenirsin ki bunca yıl etraflarında olup bitenden hiçbir şey anlamamışlar, hiçbir ders çıkarmamışlar, hiç rahatız olmamışlar. Bu günkü şaşkınlıklarından, ortaya çıkanları sürpriz saymalarından, “ayol, tarafsız değilmiş!” diye küçük dillerini yutar gibi olmalarından nasıl bir sonuca varayım? Ve nasıl içten içe bir kırgınlık ve hatta öfke duymayayım?

Belki, diyorum, tarafgirliğin ucu onlara dokundu da ondan hassaslaştılar; evet, aynen bu tür kuşkucu ve güvensizliği açığa vuran şeyler düşünüyorum! O zaman da, adalet duyarlılıkları kendi sınırlarının bittiği noktada son buluyor olmasın? İstenen acaba yine herkes için değil, birileri için olan tarafsızlık olmasın? Bu gün böylesine kuşkucu olmanın günü olmamalı diyeceksiniz. İşte azınlık kimliği maalesef böylesine güvensiz, hatta kompleksli bir kimliktir – kabul! – ama yargının ne olduğunu, herkesten önce “bizlerin” küçük yaşta öğrendiğimizi de herkes teslim etmeli.

Biz kara kalın ciltli kitaplarda ve yönetmenliklerde nelerin yazılı olduğuna bakmayız. Kimin yönetici olduğuna bakarız; yöneticinin ruhunun rengini okumaya çalışırız, ak mı, kara mı diye.

Çünkü “bizler” söz konusu olduğumuzda onun kendi inancına ve anlayışına göre davranacağını ve sonra kararlarını yazılanlara uyduracağını (kitabına uyduracağını) kuşaktan kuşağa aktarılan bir bilgelikle bellemişizdir. Azınlıkların öykülerini bilenler bilir: aynı yasalarla insan gibi yaşadığımız da oldu, azınlık gibi süründüğümüz de. O yüzden yasalara değil uygulayıcısına bakmaya kontrol edilemez bir eğilimim var.

Özellikle benim azınlık kimliğim çifte kavrulmadır: Hem etnik hem siyasidir, gençliğimdeki solculuktur. Bütün (“yabancı vatandaş”) azınlıkların ve üyelerinin yargılanmaları komik-trajik öykülerdir. Malları yargı yoluyla ellerinden alınması, okulları kapatılması, sürülmeleri, vakıflarının yağmalanması hep hukuka uygun yapıldı. “Bizim” için, yani azınlıklar için bu öyküleri anlatmak banal bir uğraştır. Aramızda bunları pek konuşmayız çünkü bilmeyenimiz yoktur. Taraftarlığın esas olduğunu bilmeyen yoktur.

Benim bir de gençliğimin sosyalizminden gelen siyasi azınlık durumumla ilgili bilgi birikimim var. Komikçe (ve biraz da trajikçe) bir hikâyemi anlatayım diye düşündüm. Altmışlı yıllarda askerlik görevimi yedek subay olarak yapmak üzere yedek subay okuluna alındım. Ama orada, herhalde “sakıncalı” görüldüğümünden çavuşa çıkarıldım. Oysa üniversite mezunlarının hepsi o yıllarda yedek subay olurdu. Bu çavuşa çıkarma uygulaması o yıllarda sık yapılmış. İki bin kişi arasından, herhalde gözdağı vermek amacıyla bir iki genci seçer biraz süründürürlermiş. Ama bunun da bir usulü vardı. Adaylar bir sınavda başarısız gösterilir subay yapılmazdı. Elle tutulur kanıt olmasın diye de kurban, yazılı sınavlarda değil tatbiki derslerde “çaktırılırdı”. Genellikle bu ders pentatlon denen engelli ve koşulu bir sınavdı veya istisnai olarak piyadecilik denen ve bedeni yetenek gerektiren dersti. Ama şansızlığa bakın ki ben bir yıl önce İstanbul dekatlon birincisi olmuşum ve birkaç yıldır da milli takımda koşucuydum. Pentatlondan çaktırmadıklarına çok üzüldüm. Çok eğlenceli olacaktı. Herhalde komik kaçacağını onlar da görmüş olmalılar. Piyadecilikten, yani sağa sola dönememekten başarısız sayıldım. Subayımız sıkılarak “ne yapayım, emir aldım” dedi bana baş başa kalınca.

O zaman avukatlık yapan yazar Demir Özlü de benimle aynı dönemde çavuş çıkarıldı. O, yargıya inandığı için ısrar etti, hatırını bozmadım, yürütmeyi durdurmak üzere Danıştay’a başvurduk. Ben bu başvuruyu bütünüyle unutmuşum ki, aylar sonrasında karar tebliğ edildi: sınav kararı uygun görülmüştü. Benim zaten hiçbir beklentim yoktu; Danıştay kararı tebliğ edilince az buçuk bir umuda kapılmış olduğuma utandığımı hâlâ unutmuyorum. Sonraları bu tür deneyimlerle azınlık olduğumu daha iyi hissettim; aslında bunu “hissettirdiler” demek daha doğrudur. Ve yakınlarımdan duyduklarıma daha bir inandım.

Yargının tarafgirliği ile ilgili son “bilinçlenmeye” ne demeli? Hayırlısı! İnşallah durum düzelir de sıra “bize” de gelir!